

“Nəsimi ilk dəfə Azərbaycan türk dili sözlərinə ədəbi dil səlahiyyəti verdi”

PROFESSOR SEVİL MEHDIYEVA: “ONUN FƏLSƏFİ QƏZƏLLƏRİNİN BÖYÜK BİR HISSƏSİ AYDIN, SƏLİS, ƏSL XALQ XALQ DİLİ SÖZLƏRİ İLƏ ZƏNGİN OLDUĞUNDAN SADƏ XALQ DA ONU AYDIN BAŞA DÜŞÜRDÜ”

PREZİDENT İlham Əliyev 2019-cu il “Nəsimi” ili elan etməsi bütün xalqın, xüsusən klassik ədəbiyyatla məşğul olan hər bir vətəndaşın, hər bir ziyalının ürəyincədir. Nəsimi XIV əsr Azərbaycan ədəbi dilinin və ədəbiyyatının ən nəhəng şairidir. Nəsimi elə bir dövrdə ana dilimizdə yazıb yaratdı ki, o zamanlar ərəb dili elmi dil kimi, fars dili poeziya dili kimi Yaxın və Orta Şərqdə, eləcə də Azərbaycanda hakim idi. Ana dilində yazmaq böyük istedadla bərabər, həm də görünməmiş cəsarət tələb edirdi. Bu mənada dahi Nəsimi həm də Azərbaycan dilinin saflığı, milli zəmində inkişafı və təşəkkülü uğrunda ardıcıl, mütəşəkkil şəkildə mübarizə aparan və bu mücadilədə canından keçən əsl xalq qəhrəmanı, həm də böyük cəsarət sahibi idi. Bunu AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun Azərbaycan dilinin tarixi şöbəsinin baş elmi

işçisi, professor Sevil Mehdiyeva deyib.

Onun sözlərinə görə, Nəsimi XIV əsrin sonlarında vətəni Azərbaycana, ümumən qoca Şərqə bir günəş kimi doğdu. Onun şöhrəti nəinki vətəni Azərbaycana ümumən bütün Şərq ölkələrinə yayıldı: hamı onu sevdi, bütün Şərq ölkələrində Nəsimi pərəstişkarları, onun dərin məzmunlu poetik xəzinəsindən bəhrələnenlər, hətta onu təqlid edən yüzlərlə “şair-nəsimianlar” yarandı, lakin heç kəs Nəsimi istedadını qazana bilmədi və Nəsimi qəhrəmanlığı səviyyəsinə qalxa bilmədi. Yalnız Nəsimi düşüncəsinin ətrafında firlandılar!

Alim bildirib ki, Nəsiminin ən böyük qəhrəmanlığı, ilk növbədə, onun öz ana dilində əruz vəznini cilovlaya bilmək istedadı, ana dilini zamanın, dövrün hegemon (qalib) dilləri - fars və ərəb dilləri səviyyəsinə qaldırması, Azərbaycan türk dilini fars, ərəb dilləri

ilə rəqabətə çəkməsi və bu çətin rəqabətdə Azərbaycan türk dilinin üstünlüyünü öz təkrarsız istedadı ilə təsdiq edə bilməsi idi. İlk dəfə Nəsimi qlobal şəkildə Azərbaycan türk dili sözlərinə ədəbi dil səlahiyyəti verdi, ilk dəfə məhz Nəsimi xalq dilinin dərinliklərinə varmaqla, xalq dilinin dərinliklərindən dürlər seçərək, ana dilinin hər bir sözünə, ifadəsinə “dad verdi”. Nəsimi dünya səviyyəsində ilk poliqlot şairlərdəndir. Lakin bu halda da Nəsimi və Nəsimidən sonra gələn Azərbaycanın bütün poliqlot şairləri Şərqi digər şairlərdən bir addım irəli getdilər: onlar, eləcə də dahi Nəsimi iki dildə (fars və ərəb dillərində) yox, üç dildə - ana dili olan Azərbaycan türk dilində “Divan” yaratdı. Sübut etdi ki, dərin fəlsəfi mənalı, milli sözlərlə bəzənmiş poeziya nümunələrini Azərbaycan türk dilində də yaratmaq olar. Bunun ən bariz nümunəsini öz təkrarsız bədii yaradıcılığı ilə nümayiş etdirdi, Azərbaycan ədəbi dilinin banisi olmaq missiyasını qazandı. “Bu gün böyük fəxarət hissi ilə deyə bilərik ki, Nəsimi Azərbaycan ədəbi dilinin banisidir. Şərqi dahi şairləri kimi, Nəsimi də filosof şair idi. Onun fəlsəfi qəzəllərinin böyük bir hissəsi aydın, səlis, əsl xalq xalq dili sözləri ilə zəngin olduğundan sadə xalq da onu aydın başa düşürdü. Nəsimi Ana dilinin təbliğatçısı kimi fəlsəfi ideya və məsləkinin öz xalqına tam çatması üçün bu yoldan bir vasitə kimi istifadə edirdi. Əslində Nəsiminin təbliğatçısı olduğu hürufiliyin də rüşeymində xalq və xalqçılıq dururdu: Nəsimi, ilk növbədə, xalqçı idi, sözün həqiqi mənasında xalq şairi idi”, - deyər S.Mehdiyeva bildirir.